

Budapestre vonatkozó ujságcikkek		Osztályozás
Szerző: <i>Németh Sándor</i>		Tárgy: <i>92</i>
Emlékezzünk Ságvári Endrére		Idő: <i>1948. u.</i>
Forrás: <i>háromszék</i>		Helyszám: [REDACTED]
(Hely)	<i>1918. 7. 26.</i>	(Köt. v. füz.)
	(Idő)	(Oldal)

Ságvári Endre

1944. július 27-én délután egy szépilonai cukrászdában az öt letartóztatni akaró detektívekkel vívott tűzharcban esett el. Ma nevét utcák, terek, ifjúsági otthonok, csapatok és táborok viselik. Keveset tudunk róla. Ságvári a magyar ifjúság kiváló vezetője volt, aki életével és halálával példát mutatott.

A munkásmozgalomba egyetem óta részt vevő, a jogász volt. Egyik vezetője lett a szociáldemokrata ifjúsági mozgalomnak. Nem sokan tudták, hogy tagja az illegális kommunista pártnak is. A

megalakult Országos Ifjúsági Bizottság egyik vezetője lett. A szociáldemokrata székházban szervezte és vezette az ifjak baloldali mozgalmát anélkül, hogy ezt sejtették volna. Fáradszóró szervező és agitátor volt. Jogi tanácsaival sok emberen segített.

Igazi ifjúsági vezető volt. A farsztó hét után az illegális hétvégi találkozókra ő volt a társaság lelke. Kedvenc találkozóhelyeiken, a budai hegyekben, a Rózsika-forrásnál, Feketehegy és a Csillebérc környékén sokszor ültek az ifjak a fák alatt, figyelmesen hallgatva Ságvári előadásait. Az országos ifjúsági bizottságok sokszor alakult át a szeminary-

um hallgatósága vidám, labdát kergető, hancúrozó hétféle kirándulókka. Az áldozatkész munka meghozta gyümölcsét. Ott voltak a fiatalok 1941 október-novemberében a Kossuth és Batthyányi emlékműveknél. Tömegükkel megijesztették az ország urait 1942. március 15-én, a Petőfi-szobornál rendezett tüntetésen. Ságváriék csoportja hajtottá végre az ismeretes sikeres akciót a Tompa-utcai nyilasház ellen.

Sikeres akciói, szervező és agitatori munkája felhívta a rendőrség figyelmét, egyre jobban keresik. A kommunista párt által vezetett antiszocialista mozgalomban vezető szerepet tölt be. Egyik vezetője az illegális Békepártnak.

Illegalitásban él, amikor a németek megszállják Magyarországot. Elsőnek fordul szembe a megszállókkal. Sokszorosított gépet szerez, nyomdát szervez, röplapokat fogalmaz. A hatalmas munka, az illegalitásból eredő idegfejtés lassan kimeríti, de ő nem pihen: — majd a győzelem után — mondogatja, mikor elvtársai pihenésre intik.

A párt utasítására fegyverrel felkelést készít elő. Most illegális találkozóra siet. Fáradszóróan száll le a 81-esről és örömmel szívja be a friss zuq-

ligeti levegőt. Még 3 perc a találkozóiig. Illegális találkozások: kérelmetlen törvénye: hajszálpontosan, egy perccel sem hamarabb, egy perccel sem később. Elsétál a remiz melletti Nagy-féle cukrászdáig. Belépa kerthelyiségbe, körül néz — a „kapcsolat” még nincs itt. Szorakoztat foglalt, ahonnan a bejáratot és a többi asztalt szemmel tarthatja. Sehol semmi. Két-három szerelmespár bújjik csak össze. Még egy perc. Nyugtalanosság vesz erőt rajta. Már itt kellene lennie — rebukott. Árulás? Egymást kergetik a gondolatok az agyában. Zúg a feje. Az ész egyre hatogatja: menni, menni! De hát-

ha csak késik, akkor hol veheti fel megint a kapcsolatot? Fáradszóró tör ki rajta: piros karikák táncolnak szeme előtt. Teste sóvárog: még egy perc pihenést, egy pohár vizet! Győz a kötelességtudás, felemelkedik — e pillanatban egy autó fékje csikordul. Ságvári szive gyorsabban ver. Készt a kapcsolat, és most taxival jött! A következő félkeszkörgés azonban nem hagy kétséget: árulás! Nem habozik. Tászkájából kivesszi revolverét és ellenőrzi a töltést, drágán adja életét! Agyában kintó gondolat: ki köpött? Ki bukott még le? Mi lesz a munkával, amit előkészítettek?

Nincs idő a gondolkodásra, a bejáratnál négy férfi: körül néznek és felé indulnak, jobb kezük zsebben, nyilván pisztolyt szorongatnak.

Ságvári felugrik, aktatáskáját bal kezében fogja, jobb kezében fegyverét. A detektívek megtorpannak, meglepődnek. Ságvári lö — a hozzá legközelebb álló pribék jajgatva elterül — másik lövés: megsebesül a második detektív is. A másik kettő menekül, az imént még csendes budai cukrászda helyiségét revolverdörrenések, éles sikongatások verik fel.

Ságvári agyában villámgyorsan peregnek az események: kettő a földön, kettő elmenekült, a kocsinál legfeljebb ketten lehetnek, azokat is lehet gyűrni, s akkor a kocsin elmenekülhet. A kijárat pár lépés. Ságvári ugrik, mikor az elsőnek leterített pribék feltérdel és hátulról lelövi. Arcra zuhan. Keze még görcsösen szorítja fegyverét, kiömlő vére ráfolyik aktatáskájára és benne levő röplap-fogalmazványra: „Halál a náci megszállókra és hazai bérenceikre! Fegyverrel harcoljunk a szabadságért!”

Németh Sándor